

Læreplan i vg2 ambulansefag

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 11. februar 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagenes relevans og sentrale verdier

Vg2 ambulansesfag handler om å utvikle yrkesutøvere som kan utføre akuttmedisinsk behandling og transport av pasienter. Programfagene skal bidra til at lokalsamfunnet har beredskap ved akutt sykdom, forverring av kronisk sykdom, ulykker og katastrofer. Programfagene skal videre bidra til at ambulansesarbeideren fungerer godt i tverrfaglig samarbeid, og kan arbeide selvstendig under tidspress og under vanskelige forhold. I programfagene inngår også å ivareta sikkerheten og pasientenes vitale funksjoner under ambulansesoppdrag. Videre skal programfagene gjøre ambulansesarbeideren i stand til å arbeide i tverrfaglige akuttmedisinske og operative team, og samarbeide med en kommunikasjonsentral.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Vg2 ambulansesfag skal bidra til at ambulansesarbeideren kan kommunisere med og gi profesjonell omsorg til alle pasienter. Programfagene skal bidra til kunnskap om et mangfoldig arbeidsliv og fremme forståelse og respekt for likeverd og likestilling. Videre skal programfagene bidra til at yrkesutøveren reflekterer over etiske dilemmaer og arbeider i tråd med gjeldende regelverk. Programfagene skal også bidra til at yrkesutøveren kjenner egne muligheter og begrensninger i utøvelsen av yrket, samhandler med andre og løser oppgaver i team. Å utvikle evne til omsorg, kritisk tenkning, etisk refleksjon, god dømmekraft og godt profesjonelt faglig skjønn inngår også.

Kjerneelementer

Dialog, relasjon og veiledning

Kjerneelementet dialog, relasjon og veiledning handler om samhandling i ulike pasientforløp, både for pasienter med behov for akutt innleggelse på sykehus, for pasienter som kan ivaretas av kommunehelsetjenesten og for andre uten sykehusinnleggelse. Videre handler det om tydelig, tillitvekkende og empatisk dialog med aktører innenfor og utenfor helsetjenesten. Kjerneelementet handler også om å arbeide i samsvar med etiske retningslinjer, lover og regelverk. Kjennskap til oppgaver og ansvar for de mest sentrale samarbeidspartnerne inngår også i kjerneelementet.

Akuttmedisin og helsefaglige emner

Kjerneelementet akuttmedisin og helsefaglige emner handler om sykdommer og skader hos pasienter i alle aldre. Kjerneelementet handler også om triagering, prehospital behandling, omsorg, overvåking og transport av pasienter. Videre handler det om medikamentbehandling,

medikamenthåndtering og bruk av medisinskteknisk utstyr. Det handler også om tegn og symptomer på sykdom og skade og undersøkelse av pasienter. Hygiene og smittevern inngår også.

Ambulanseoppdrag og ambulanseoperative emner

Kjerneelementet ambulanseoppdrag og ambulanseoperative emner handler om å utføre ambulanseoppdrag på en trygg og sikker måte. Kjerneelementet handler også om kommunikasjonssystemer og samband for å kunne samvirke med andre. Videre innebærer det å følge nasjonale operative prosedyrer og å ivareta egen og andres sikkerhet under ambulanseoppdrag. Det handler også om masseskadesituasjoner, situasjoner med pågående livstruende vold og operativ ledelse på skadested. Dokumentasjon, rapportering, kvalitetsutvikling og pasientsikkerhet inngår også.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I vg2 ambulansesfag handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å forstå og respektere pasientenes behov for trygg, sikker og omsorgsfull behandling og transport. Det handler også om å se sammenhengen mellom egen fysisk og psykisk helse og muligheten til å være en profesjonell yrkesutøver.

Demokrati og medborgerskap

I vg2 ambulansesfag handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om pasientmedvirkning under ambulanseoppdrag. Videre handler det om likeverd og respekt for ulikhet som grunnlag for profesjonell yrkesutøvelse. Det handler også om hvordan partene i arbeidslivet samarbeider for å utvikle et bedre arbeidsliv.

Bærekraftig utvikling

I vg2 ambulansesfag handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om bevisst bruk av menneskelige og materielle ressurser. Videre handler det om å være miljø- og kostnadsbevisst ved planlegging av transportoppdrag og anskaffelser og ved håndtering av avfall.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i vg2 ambulansesfag innebærer å kunne kommunisere og samhandle profesjonelt med pasienter og kolleger under ambulanseoppdrag. Videre innebærer det å kunne samhandle i team, ta ledelse på et skadested,

kommunisere også i stressede situasjoner og gi systematiske og relevante rapporter.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i vg2 ambulansesfag innebærer å dokumentere pasientsituasjoner under ambulanseoppdrag, bruke et presist fagspråk og føre journaler. Det innebærer også å kunne rapportere systematisk og korrekt om hendelsesforløp.

Å kunne lese

Å kunne lese i vg2 ambulansesfag innebærer å forstå prosedyrer, aktuell merking, regelverk, instruksjoner og pasientrapporter. Videre innebærer det å sette seg inn i og forstå faglitteratur, å vurdere ny forskning på feltet og å bruke kildekritikk.

Å kunne regne

Å kunne regne i vg2 ambulansesfag innebærer å bruke tall- og mengdeforståelse for å håndtere, beregne og administrere medikamenter og å regne ut forbruk av væske og oksygen. Det innebærer å forstå skadeenergi og skademekanikk. Å kunne regne innebærer også å kunne beregne forbruk av tid og materiell og å forstå statistikk og budsjett.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i vg2 ambulansesfag innebærer å være kjent med bruk av medisinskteknisk utstyr, å bruke digitale kart og å anvende elektronisk pasientjournalssystem. Det innebærer også å samhandle med andre gjennom nettbaserte ressurser. Videre innebærer det å kunne vise digital dømmekraft og å vurdere kilder kritisk.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering ambulansemedisin

Kompetansemål etter ambulansemedisin

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for kroppens oppbygning og funksjoner og beskrive kroppens regulerings- og kompensasjonsmekanismer ved sykdom og skade

- gjøre rede for og demonstrere undersøkelsesmetoder, vurdering og overvåking av vitale livsfunksjoner hos pasienter i alle aldre
- gjøre rede for tegn og symptomer på relevante somatiske og psykiske sykdomstilstander og skader og behandling av pasienter i alle aldre
- beskrive legemiddelgrupper og administrering og håndtering av de vanligste medikamentene som brukes i prehospital akuttmedisin
- beskrive de vanligste virkningene og bivirkningene av medikamenter som brukes i prehospital akuttmedisin
- beskrive hvordan aldersforandringer i kroppen virker inn ved sykdom og skade hos barn og eldre
- beskrive normale svangerskap, fødsler og mulige komplikasjoner og gjøre rede for prehospital håndtering
- gjøre rede for god hygiene og smittevern i ambulansetjenesten og anvende prinsipper for prehospitalt smittevern
- gjøre rede for hvordan man bør undersøke og håndtere bevisstløse og livløse pasienter i ulike aldre

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i ambulansemedisin når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker flere av eller alle programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i ambulansemedisin. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i ambulansemedisin ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i ambulansemedisin basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Kompetansemål og vurdering kommunikasjon og samhandling

Kompetansemål etter kommunikasjon og samhandling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for ambulansesfagets plass i helsevesenet og gi eksempler på samhandling med andre yrkesgrupper i ulike pasientforløp
- gjøre rede for kommunikasjonssystemer i ambulansetjenesten og bruke samband og sambandsuttrykk
- reflektere over og demonstrere kommunikasjon og samhandling med pasienter, pårørende, kolleger og personell fra ulike kulturer de samarbeider med, på en tydelig og tillitsfull måte
- møte alle mennesker med respekt og likeverd
- gjøre rede for hva yrkesetikk er og reflektere over etiske problemstillinger
- reflektere over hvordan man håndterer hendelser og situasjoner med døende og døde pasienter
- reflektere over hvordan stressreaksjoner kan påvirke ambulansarbeideren, og beskrive ulike mestringsstrategier
- gjøre rede for og demonstrere ulike strategier for konflikthåndtering

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i kommunikasjon og samhandling når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker flere av eller alle programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i kommunikasjon og samhandling. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i kommunikasjon og samhandling ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning og hvordan eleven mestrer utfordringer

og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i kommunikasjon og samhandling basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Kompetansemål og vurdering yrkesliv i ambulansesfag

Kompetansemål etter yrkesliv i ambulansesfag

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- beskrive redningstjenestens organisering og oppbygning og ambulansetjenestens oppgaver
- gjøre rede for prosedyrer og retningslinjer for samvirke mellom nødetatene og andre aktører i redningstjenesten
- gjøre rede for og bruke analoge og digitale kart
- gjøre rede for relevante lover og regler som gjelder for ambulansetjenesten
- gjøre rede for ambulansetjenestens kvalitetssystem
- gjøre rede for og demonstrere tiltak innenfor helse, miljø og sikkerhet i ambulansesfaget
- reflektere over hvordan egen fysisk og psykisk helse kan ivaretas
- beskrive og demonstrere bruk og kontroll av utstyr som benyttes i ambulansetjenesten
- drøfte hva profesjonell yrkesutøvelse og tverrfaglig samarbeid innebærer for ambulansarbeideren
- vurdere miljøhensyn i yrkesutøvelsen
- reflektere over trafiksikkerhet og risiko ved utrykningskjøring med ambulanse
- dokumentere og reflektere over eget arbeid og rapportere avvik og uønskede hendelser
- ivareta egne rettigheter og plikter i arbeidsforholdet og gjøre rede for hvordan partene i arbeidslivet utfører sin samfunnsrolle i den norske modellen

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i yrkesliv i ambulansesfag når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker flere av eller alle programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i yrkesliv i ambulansesfag. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse

opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunktkarakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i yrkesliv i ambulansefag ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i yrkesliv i ambulansefag basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Ambulansemedisin: Eleven skal ha én standpunktkarakter.

Kommunikasjon og samhandling: Eleven skal ha én standpunktkarakter.

Yrkesliv i ambulansefag: Eleven skal ha én standpunktkarakter.

Eksamen for elever

Ambulansemedisin, kommunikasjon og samhandling og yrkesliv i ambulansefag: Eleven skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen hvor de felles programfagene inngår. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen skal ha forberedelsesdel.

Eksamen for privatister

Ambulansemedisin: Privatisten skal opp til én skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Kommunikasjon og samhandling: Privatisten skal opp til én skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Yrkesliv i ambulansefag: Privatisten skal opp til én skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Ambulansemedisin, kommunikasjon og samhandling og yrkesliv i ambulansesfag: Privatisten skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen i disse felles programfagene. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.